

De nieuwe FOV-werkgroep migrantenverenigingen is gestart

Om de belangen van de sector volksontwikkeling te behartigen bij de overheid en andere instanties, overlegt de FOV op regelmatige basis met al haar lidorganisaties. Tot op heden vond dit overleg plaats in drie werksoortelijke werkgroepen. Eén werkgroep voor de verenigingen, één voor de instellingen en één voor de diensten. In de regel komen deze werkgroepen maandelijks samen.

Omdat de FOV rekening wil houden met de specifieke vragen van de migrantenverenigingen, is beslist om ook met een werkgroep migrantenverenigingen van start te gaan. Deze werkgroep gaat zich buigen over de specifieke onderwerpen die de migrantenverenigingen aanbelangen. Het is een werkgroep ad hoc met een tijdelijk karakter – ze zal één jaar bestaan – en de migrantenfederaties zullen ondertussen blijvend participeren aan de werksoortelijke werkgroep verenigingen.

Op 17 oktober 2001 vond de eerste werkgroep met migrantenverenigingen plaats. Het hoofdonderwerp van gesprek waren de plannen van het kabinet Anciaux voor de migrantenorganisaties. De nieuwe overheidsdefinitie van migranten stootte op groot verzet. De uitsluiting van EU-burgers die in de nieuwe definitie was opgenomen, zette kwaad bloed. Minister Anciaux heeft deze restrictie intussen geschrapt. De migrantenverenigingen toonden zich ook bezorgd over het behoud van de financiële ondersteuning van lokale initiatieven en de nieuwe plannen van de minister over de ondersteuning van de federaties. Binnen de volksontwikkeling zou SoCiuS de ondersteuning overnemen van het ICCM.

Een ontoereikend saldo voor de niet-erkende diensten

Onlangs kregen de niet-erkende diensten een brief van de Administratie Volksontwikkeling met de mededeling dat het krediet voor de subsidiëring van het jaar 2000 ontoereikend is. Het ontstane tekort wordt op basis van het programmadecreet bij de begroting 2000 gelijkmatig verhaald op de niet-erkende diensten die bijgevolg de uitbetaling van het subsidiesaldo aan hun neus voorbij zien gaan. De betrokken diensten zien in een klap tot bijna één vijfde van hun subsidie verdwijnen!

Belangrijk hierbij is ook dat het begrip “niet-erkende dienst” door de overheid erg strikt wordt gehanteerd. Het gaat om de diensten die op 1 januari 2000 niet erkend waren. Dat betekent dat ook zij die na 1 januari 2000 hun erkenning kregen, het kind van de rekening worden.

De FOV vindt het ongehoord dat de diensten niet eerder op de hoogte werden gebracht zodat ze tijdig konden zoeken naar een financiële overbrugging. Er wordt protest bij minister Anciaux aangetekend tegen deze werkwijze. Hij krijgt het verzoek alsnog naar een oplossing te zoeken.

Kabinetsoverleg: koepeldecreeet cultuur

Zoals minister Anciaux al eerder in de Vlaamse pers aankondigde, mag de culturele wereld zich verwachten aan een nieuw koepeldecreeet met als onderwerp de herstructurering van raden, adviesorganen, beoordelingscommissies en steunpunten. De minister wil hier snel werk van maken en overlegde daarom in de voorbije weken met een aantal betrokken actoren uit de sector (de steunpunten, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding...). Opmerkelijk aan de plannen van het kabinet is de neiging om de steunpunten steeds uitdrukkelijker te gaan inschakelen als instrumenten van de overheid. Dit kan ertoe leiden dat de steunpunten hun huidige neutrale positie tussen werkveld en overheid in de toekomst verliezen. Het hoeft geen betoog dat noch de FOV, noch de steunpunten zelf deze evolutie zien zitten.

Het kabinet heeft ook plannen om de inspraak van het belanghebbende middenveld steeds meer te gaan weren ten voordele van de inspraak van zogenaamde “onafhankelijke experts”. Het is zeer de vraag of dit het cultuurbeleid en het werkveld ten goede komt.

Kabinetsoverleg: beleidsinstrumentarium

Ook over het nieuwe beleidsinstrumentarium dat het nieuwe decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk met zich mee gaat brengen, werd tijdens de laatste weken op het kabinet Anciaux onderhandeld. Het werken met beleidsplannen kreeg daarbij de meeste aandacht.

Aan de hand van enig voorbereidend werk van SoCiuS en Kwasimodo, wordt op korte termijn een voorstel tot uitvoeringsbesluit inzake beleidsplannen geschreven. Op niveau van de kabinetswerkgroep werd een lans gebroken voor een niet al te gedetailleerd maar toch duidelijk uitvoeringsbesluit. De bijzondere onderdelen van een beleidsplan en de manier waarop het plan op een objectieve manier zal worden beoordeeld, zullen in het uitvoeringsbesluit opgesomd en beschreven worden. Dit betekent evenwel niet dat criteria op vlak van inhoud en evaluatie niet op duidelijke en gedetailleerde wijze worden vastgelegd. Tijdens de kabinetswerkgroep is het idee ontstaan om de details van de beleidsplanning te beschrijven in een ministeriële omzendbrief. Deze omzendbrief heeft het voordeel dat het de essentiële elementen van een beleidsplan scherp kan beschrijven, zonder de inhoud ervan te decreteren. De omzendbrief zal echter niet tegen de bepalingen van het decreet en uitvoeringsbesluit kunnen ingaan. Het zou met andere woorden een soort “checklist” worden bij het uitvoeringsbesluit.

De FOV blijft inzake beleidsplanning pleiten voor duidelijkheid, rechtszekerheid en objectiviteit.

Regeringsverklaring over de begroting

Op 1 oktober 2001 legde minister-president Patrick Dewael zijn jaarlijkse verklaring af bij het begin van het nieuwe parlementaire jaar. Een passage uit zijn toespraak was gewijd aan cultuur. Onder het motto “cultuur tegen verzuring” stelde Dewael: “Tegen de verzuring in onze samenleving speelt cultuur een heel belangrijke rol. Tentoonstellingen, muziekoptredens, literatuur, film en andere kunstvormen zijn essentieel in de zingeving van elke mens. Ze laten mensen in contact komen met andere denkbeelden en confronteren ze met ons verleden. Daarom besteedt de overheid steeds meer middelen aan cultuur. Dat zal in de komende jaren niet anders zijn. Participatie is één van de prioriteiten in het cultuurbeleid. Het belang ervan wordt onderstreept in de recente publicatie van de sociologen Elchardus en Huyse over het maatschappelijk middenveld van Vlaanderen. Daarin tonen ze aan dat participatie aan het verenigingsleven nauw samenhangt met verdraagzaamheid, een vertrouwd mensbeeld, maatschappelijke betrokkenheid en democratisch burgerschap. Vandaag neemt zo’n 40% van de bevolking deel aan het brede verenigingsleven, sport inclusief. Laaggeschoolden participeren minder. Het is precies deze categorie die zich vaak levensbeschouwelijk onverschillig opstelt, die in menig opzicht een groep vormt waarin houdingen als gebrek aan vertrouwen, onverdraagzaamheid, antipolitieke en antidemocratische gevoelens onrustwekkende proporties aannemen. Het decreet lokaal cultuurbeleid dat in januari 2002 in werking treedt, wil vernieuwing en dynamiek losweken, de aandacht voor cultuur in de steden en gemeenten verhogen, en hen middelen geven om zo een breed mogelijke laag van de bevolking te bereiken.

Het Vlaams Cultuurcommunicatiecentrum is een gigantisch interactief webnet aan het opbouwen. Hiermee zal elke gebruiker aan de weet komen wat er op het artistieke vlak maar ook op het vlak van sociaal-culturele en volksactiviteiten tot in het kleinste dorp van Vlaanderen te doen is.

Vanaf 2002 zal Vlaanderen eindelijk een leenvergoeding voor schrijvers en vertalers uitbetalen. Zo wordt de Europese richtlijn betreffende het leenrecht operationeel. De Regering zal ook actief meewerken aan de speciale feestdag die 11 juli 2002 zal worden. Het wordt alvast geen nostalgisch gebeuren waarin we vast blijven hangen aan het verleden, maar wel een feest waarbij we in hoofdzaak kijken naar onze gezamenlijke toekomst.”

De integrale regeringsverklaring:

<http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2001-2002/g31-1.pdf>

Het sociaal-cultureel werk eindelijk in de grote vormingsboot

Net voor de zomer beslisten de minister van Onderwijs (Vanderpoorten), de minister van Werkgelegenheid (Landuyt) en de minister van Economie (Van Mechelen) het beleidsaspect Vorming binnen de Vlaamse gemeenschap beter af te stemmen. Zij beslisten met hun drieën een Ministerieel Comité Vorming op te richten, met als coördinator de minister van Onderwijs en Vorming, hierin bijgestaan door een zogenaamde "Interface" van ambtenaren uit de diverse departementen en van vertegenwoordigers van VDAB, VIZO en volwassenenonderwijs. Gepousseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding heeft minister Anciaux bij zijn collega's aangeklopt om alsnog mee in de boot te kunnen. De excellenties bieden minister Anciaux nu de kans om in het vormingsverhaal een rol te spelen. De Administratie Cultuur wordt in de Interface opgenomen, het sociaal-cultureel vormingswerk krijgt er een specifieke plaats en het sociaal-culturele aanbod wordt opgenomen in het gezamenlijke leeraanbod en de adviesverlening die via een (virtuele) leerwinkel worden ingericht. Ook zal het sociaal-cultureel werk betrokken worden bij een model van erkenning en beoordeling van verworven competenties. Naast de 100 miljoen frank die voor de realisatie van het project door de drie ministers gezamenlijk werd ingebracht, wordt ook van minister Anciaux een bijdrage verwacht.

Het behoeftedetectierapport van de Edufora uit de provincie Antwerpen

Op 11 oktober werd in Turnhout een presentatie gegeven van de behoeftedetectierapporten van de Edufora uit de provincie Antwerpen. Naast de Eduforamedewerkers en mandatarissen, kwamen de aanwezigen vooral uit de opleidingswereld met betrekking tot arbeid (VDAB, VIZO, OSP, ...). Ook de gebruikte methoden voor de behoeftedetectie zijn eerder gesitueerd in een arbeidsgerichte context. Het sociaal-cultureel werk is duidelijk ondervertegenwoordigd. Men kan zich de vraag stellen op welke manier de Edufora tegemoet komen aan het levensbreed leren?

In het behoeftedetectierapport van het Eduforum Turnhout ligt de nadruk vooral op het 'Nederlands voor anderstaligen'. Het Eduforum Mechelen benadert de informatietechnologie als doel en middel voor de invulling van levenslang en levensbreed leren. In een beknopt rapport van de beide Edufora worden de opleidingsgerichtheid van de burger onderzocht en de motieven voor het al dan niet volgen van een opleiding.

Er is duidelijk een positief verband tussen het volgen van arbeidsgerichte opleidingen en opleidingen in de vrije tijd. Niet-werkenden scoren beduidend lager dan werkenden zowel bij de opleidingen in de vrijetijdssfeer als in de beroepssfeer. De opleidingsgerichtheid hangt bovendien ook samen met het opleidingsniveau: hoe hoger de opleiding, hoe meer opleiding gevolgd wordt in functie van de job. Voor de opleidingen in de arbeidssfeer is er over het algemeen een grote vraag naar informaticatoepassingen. Dezelfde opleidingsvraag is er ook binnen de vrijetijdssfeer, naast de vraag naar artistieke vorming met betrekking tot dans en kunst.

Laatste Koninklijke Besluiten voor de bijl

In de sector van de volksontwikkeling is de verplichte omschakeling van koninklijke besluiten naar decreten, als gevolg van de invoering van de culturele autonomie in 1970, tot vandaag niet helemaal rondgeraakt. Zo zijn een Koninklijk Besluit over de zogenaamde "naschoolse werken" uit het jaar 1921 en een KB over de subsidiëring van "speciale activiteiten" voor volksontwikkeling uit 1969 twee restanten uit een ver verleden. De Vlaamse regering wil nu een punt zetten achter het gebruik van deze, overigens vrij ondoorzichtige, subsidiepotjes. In het kader van het voorontwerp van programmadecreet bij de begroting 2002 stelt de regering voor deze twee besluiten op te heffen. De lokale initiatieven kunnen immers in de context van het lokaal cultuurbeleid gehonoreerd worden, terwijl de speciale activiteiten best onder de reglementering voor internationale werking of binnen de evenementenregeling kunnen ondergebracht worden.

In hetzelfde programmadecreet wordt het pas goedgekeurde decreet voor de amateuristische kunstbeoefening gewijzigd. De projectenregeling binnen dit decreet wordt budgettair ingesnoerd. Daarnaast wordt de subsidiëring van lokale activiteiten van migrantenverenigingen tot eind 2002 verlengd net zoals de vrijstelling van diplomavereisten voor de perso-

neelsleden van migrantenfederaties. Over het programmadecreet wordt einde december in het Vlaams parlement gestemd.

Onderzoek ‘het Vlaams cultureel regiem’, K.U.Leuven

Recent publiceerde cultuursocioloog Rudi Laermans het eindrapport van een onderzoek dat door de K.U.Leuven werd uitgevoerd op vraag van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Administratie Cultuur). Het onderzoeksrapport, dat de titel “Het Vlaams cultureel regiem” meekreeg, is de neerslag van wat men wel eens een descriptief onderzoek noemt. Dit betekent dat de onderzoekers zich niet hebben toegespitst op een concrete onderzoeksvraag of toetsbare hypothese maar eerder een beschrijving voor ogen hadden van het gehele werkveld, de regelgeving en de beleidsplannen inzake cultuur. Het resultaat biedt een mooi overzicht van de manier waarop, en de mate waarin, de kunstensector en sociaal-culturele sector zijn geëvolueerd en zullen evolueren. De sterkte van dit onderzoek is echter meteen ook haar zwakte. Doordat het onderzoeksteam zich beperkt heeft tot een beschrijving “in vogelvlucht”, is er weinig plaats voor kritische analyse en uitdieping. Het hoofdstuk over de volksontwikkeling beperkt zich tot een samenvatting van de huidige decreten, een beknopte verwijzing naar Anciaux’ bouwstenennota en een aantal begrotingscijfers. Het zal voor mensen die nauw betrokken zijn bij de sector weinig nieuws brengen. Wel verhelderend zijn bijvoorbeeld de theoretische kanttekeningen bij de functies van beoordelingcommissies. Zo laten de auteurs niet na de dubbele rol te problematiseren die leden van beoordelingscommissies vervullen: enerzijds zijn het expliciet sturende actoren die meegaan in een bepaald systeem, anderzijds moeten ze ook afstand houden van het (politiek) systeem en zijn hun beslissingen niet bindend.

Het onderzoeksrapport sluit af met een beschrijving van de contouren van een mogelijk cultuurbeleid. De vier hoofdlijnen – die nogal wat overlapping vertonen met de voorstellen van P. Gielen in *Esthetica voor beslissers* – laten zich als volgt samenvatten: 1. een pleidooi voor een via overleg aangemaakt globaal cultuurbeleidsplan; 2. sectorale sturing op basis van dat cultuurbeleidsplan; 3. de mogelijkheid tot revisie van de meerjarige beleidsplannen; 4. een ééngemaakte advisering bij subsidiëring.